

dr inż. Magdalena Gikiewicz

Wydział Inżynierii Bezpieczeństwa Cywilnego

Szkoła Główna Służby Pożarniczej

inż. Klaudia Jarzynka

Analiza kompetencji Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz Rady Ministrów w zakresie kierowania bezpieczeństwem¹

Abstrakt

Zaprezentowany system rządów w państwie oraz podstawowe zasady ustrojowe zawarte w Konstytucji w sposób bezpośredni wpływają na pozycję i kompetencje poszczególnych organów w sferze bezpieczeństwa, a także obronności państwa. Niniejsze dało podstawę do podjęcia analizy kompetencji organów w zakresie kierowania bezpieczeństwem. W przedmiotowym artykule przedstawiono kompetencje Prezydenta RP, a następnie zwrócono uwagę na szczególnie ważną rolę Rady Ministrów, charakteryzując uprzednio system bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej.

Słowa kluczowe: system bezpieczeństwa, kompetencje, kierowanie bezpieczeństwem

Analysis of the Competence of the Highest State Authorities in the Area of Safety Management

Abstract

The presented system of government in the state and basic constitutional principles contained in the constitution directly influence the position and competence of individual authorities in the sphere of security as well as state defense. These provided the basis for an analysis of the competences of the authorities in the field of safety management. The article presents the competences of the President of the Republic of Poland, and then attention was paid to the particularly important role of the Council of Ministers, characterizing the security system of the Republic of Poland.

Keywords: security system, competencies, safety management

---

1 Artykuł powstał w ramach pracy naukowo-badawczej pt. „Kierowanie bezpieczeństwem narodowym” S/E-422/5/16/17.

Wprowadzenie

Analiza regulacji prawnych określających kompetencje organów w zakresie kierowania bezpieczeństwem pozwala na stwierdzenie, iż ich rola w tej płaszczyźnie jest bardzo ważna. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny spoczywa na wielu podmiotach. Niewątpliwie można ją przypisać organom władzy i administracji rządowej oraz samorządowej. Powyższe ma potwierdzenie w tym, iż przytoczone organy władzy aktywnie uczestniczą w kształtowaniu bezpieczeństwa, które znajduje się w ich otoczeniu.

Przystępując do analizy kompetencji najwyższych organów państwa w sferze bezpieczeństwa, istotne staje się uprzednie zwrócenie uwagi na kwestie dotyczące klasyfikacji kompetencji. W literaturze przedmiotu można spotkać dwa kryteria klasyfikacji kompetencji organów państwa, a mianowicie podążając za Sarneckim kryterium merytoryczne i formalne.

Kryterium merytoryczne rozumiane jest jako grupowanie kompetencji ze względu na podobieństwo efektów wywołanych przez ich stosowanie, czy też z uwagi na podobieństwo zadań, których realizacji poszczególne grupy kompetencji mają służyć [14].

Inną klasyfikacją uprawnień jest klasyfikacja oparta na kryterium formalnym, to znaczy na sposobie wykonywania kompetencji. W odniesieniu do prezydenta można wyróżnić: kompetencje wykonywane samodzielnie lub na wniosek innych organów, a także kompetencje, których ważność uzależniona byłaby od kontrasygnaty oraz te, które wykonywane są w porozumieniu z innymi organami państwowymi [14].

1. Systemy bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej

Za bezpieczeństwo można uznać, że jest to jedna z dwóch najważniejszych składowych podstawowej funkcji każdego państwa tuż obok rozwoju. Jest ona wyraźnie określona w art. 5. Konstytucji, który stanowi, że: „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

System bezpieczeństwa państwa, to inaczej całość sił w znaczeniu podmiotów, środków oraz zasobów przeznaczonych przez państwo do realizacji zadań

w dziedzinie bezpieczeństwa i odpowiednio do tych zadań zorganizowana w tak zwane podsystemy i ogniwa, a także utrzymywana i przygotowywana [1].

Składa się on z podsystemów: kierowania i wykonawczego, który natomiast składa się z podsystemów operacyjnych (obronny i ochronny) oraz podsystemów wsparcia (społeczny i gospodarczy) [8, s. 13, 43–56] (tabela 1).

Tabela 1. Ukształtowanie systemu bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej

System bezpieczeństwa RP		
Podsystem kierowania	Podsystem wykonawczy	
• Parlament • Prezydent • Rada Ministrów • Centralne organy administracji rządowej • Organy dowodzenia Sił Zbrojnych • Władze samorządowe • inne	Podsystem operacyjny	Podsystem wsparcia
	Obronny:	Społeczny:
	• Siły zbrojne • Dyplomacja • Służby specjalne działające na rzecz obronności • Przemysł obronny • Potencjał naukowo-badawczy	• System ochrony dziedzictwa narodowego • Instytucje edukacji dla bezpieczeństwa • Media w systemie bezpieczeństwa narodowego • Przeciwdziałanie zagrożeniom demograficznym • Bezpieczeństwo społeczne
	Ochronny:	Gospodarczy:
	• Wymiar sprawiedliwości • Służby specjalne • Policja • Straże i inspekcje • System ratowniczo-gaśniczy • Podmioty prywatne (firmy ochrony osób i mienia) • Organizacje pozarządowe	• Instytucje bezpieczeństwa finansowego • Podmioty bezpieczeństwa energetycznego • System rezerw strategicznych • Bezpieczeństwo żywnościowe • Podmioty ochrony środowiska naturalnego • Jednostki naukowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie [8]

Można uznać, że podsystem kierowania jest kluczowym elementem systemu bezpieczeństwa narodowego, który tworzony jest przez organy władzy publicznej i kierowników jednostek organizacyjnych, wykonujących zadania związane z bezpieczeństwem narodowym wraz z organami doradczymi i aparatem administracyjnym (sztabowym) oraz procedurami funkcjonowania i stosowną infrastrukturą (stanowiska i centra kierowania oraz zarządzania, system łączności). Ważnym elementem systemu są także organy dowodzenia Sił Zbrojnych RP. Zatem system kierowania ma istotne znaczenie dla całego systemu bezpieczeństwa w czasie pokoju, kryzysu i wojny.

Struktura organizacyjna systemu kierowania powstaje poprzez połączenie ujęcia funkcjonalnego z rzeczywistą strukturą władzy wykonawczej. Można w nim zatem wyróżnić nadrzędny podsystem kierowania bezpieczeństwem narodowym, a w sferze wykonawczej cztery zasadnicze poziomy zarządzania – centralny, wojewódzki, powiatowy oraz gminny [4, s. 357–359].

Podsystem kierowania tworzą organy władzy publicznej i kierownicy jednostek organizacyjnych, które wykonują zadania związane z bezpieczeństwem narodowym oraz organy dowodzenia Sił Zbrojnych RP. Szczególna rola w kierowaniu bezpieczeństwem narodowym przypada Parlamentowi, Prezydentowi RP i Radzie Ministrów wraz z organami doradczymi, tj. Radą Bezpieczeństwa Narodowego i Biurem Bezpieczeństwa Narodowego będących organami decyzyjnymi, dla których Rada Gabinetowa stanowi forum uzgodnień politycznych. Składowymi podsystemu kierowania są również centralne organy administracji państwowej (ministrowie, centralne organy administracji rządowej, agencje), terenowe organy administracji rządowej (wojewódzkie, powiatowe, gminne) oraz infrastruktura kierowania [2, s. 43].

Przygotowanie systemu kierowania polega na planowaniu, organizowaniu i realizowaniu przedsięwzięć zapewniających organom władzy wykonywanie zadań związanych z kierowaniem bezpieczeństwem narodowym w czasie pokoju, w czasie wojny, w razie wewnętrznego lub zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, a także w razie wystąpienia działań terrorystycznych lub podczas innych szczególnych zdarzeń. Naczelnym zadaniem podsystemu kierowania jest zapewnienie ciągłości podejmowania decyzji i działań w celu utrzymania bezpieczeństwa narodowego.

Podsystem kierowania bezpieczeństwem narodowym realizuje zadania związane z:

- monitorowaniem źródeł zagrożeń, określeniem ich skali oraz możliwości ewentualnego rozwoju,
- zapobieganiem wystąpieniu zagrożeń bezpieczeństwa RP, a także poza jej granicami,
- zapobieganiem skutkom tychże zagrożeń oraz ich usuwaniem,
- kierowaniem obroną narodową.

Dlatego cechują go, jak zauważa P. Sienkiewicz, szczególne właściwości:

- stabilność – zdolność utrzymania stanu równowagi dynamicznej,
- adaptacyjność – przystosowanie się do zmian otoczenia,
- spójność (koherencyjność) – zdolność utrzymania niezbędnych powiązań (relacji, sprzężeń) pomiędzy elementami (systemami),
- niezawodność – zdolność do sprawnego funkcjonowania,
- gotowość – zdolność podejmowania nowych zadań wynikłych w związku ze zmianą otoczenia,
- reaktywność – zdolność szybkiego reagowania na sytuacje krytyczne (zagrożenia, zakłócenia itp.) [6, s. 10–14].

Z kolei podsystem wykonawczy tworzą siły i środki pozostające w fachowości ministrów kierujących działami administracji rządowej, centralnych organów administracji rządowej, wojewodów, a także organów samorządu terytorialnego oraz innych instytucji państwowych i podmiotów odpowiedzialnych za realizację określonych zadań w zakresie bezpieczeństwa narodowego.

Intencją podsystemów wykonawczych jest wczesne określenie wyzwań i zapobieganie zagrożeniom bezpieczeństwa kraju, a w razie ich wystąpienia – przeciwdziałanie ich negatywnym następstwom. Równie istotnym zadaniem tych służb jest zwiększanie potencjału państwa i jego zdolności do realizacji interesów narodowych.

Podsystem wykonawczy tworzą siły i środki przewidziane do realizacji zadań w obszarze bezpieczeństwa narodowego, pozostające w dyspozycji organów kierowania bezpieczeństwem. Dzieli się on na podsystemy: operacyjne (obronny i ochronne) oraz wsparcia (społeczne i gospodarcze). Podsystemy operacyjne przeznaczone są do wykorzystywania szans, podejmowania wyzwań, redukcji ryzyka i przeciwdziałania zagrożeniom o charakterze polityczno-militarnym i pozamilitarnym. Podsystemy społeczne i gospodarcze zasilają je odpowiednimi zdolnościami i zasobami.

Do zadań podsystemu wykonawczego zalicza się:

- wczesne rozpoznawanie zagrożeń,
- zapobieganie zagrożeniom bezpieczeństwa kraju,
- w przypadku wystąpienia zagrożeń – przeciwdziałanie ich negatywnym następstwom,
- zwiększenie potencjału państwa i jego zdolności do realizacji interesów narodowych,
- zwiększenie efektywności wszystkich instytucji państwowych, a także podmiotów prywatnych istotnych dla bezpieczeństwa kraju,
- właściwe informowanie obywateli o międzynarodowej sytuacji bezpieczeństwa oraz o podejmowanych przez państwo inicjatywach.

Istotnym celem podsystemu obronnego jest utrzymanie potencjału bezpieczeństwa narodowego. Przygotowanie potencjału obronnego obejmuje zarówno rozwój dyplomacji, Sił Zbrojnych RP, a także służb specjalnych działających w sferze obronnej oraz przemysłowego potencjału obronnego. Powyższe wpisuje się we wzmocnienie zdolności obronnych NATO oraz budowę zdolności Unii Europejskiej. Na uwagę zasługuje fakt, iż obszarem wiążącym podsystem obronny z pozostałymi podsystemami jest planowanie obronne.

Zapewnienie efektywnego funkcjonowania w razie zagrożenia i wojny oraz doskonalenie zasad, procedur i zdolności realizacji zadań wpisuje się także w zakres przygotowania podsystemów społecznych bezpieczeństwa narodowego.

Z kolei zamierzeniem podsystemów gospodarczych bezpieczeństwa narodowego jest opracowanie i wdrożenie adekwatnych strategii i programów zapewniania bezpiecznego funkcjonowania podmiotów gospodarczych państwa w czasie wystąpienia zagrożenia i wojny oraz realizacja zadań gospodarczego wsparcia operacyjnych wspomnianych podsystemów systemu bezpieczeństwa narodowego.

Przyjęte w państwie założenia systemu kierowania wyodrębniają poziomy kierowania odpowiadające hierarchicznej organizacji struktur państwa. Przytoczone powyższe treści dały podstawę do prowadzenia analizy kompetencji organów w zakresie kierowania bezpieczeństwem państwa, niemniej jednak z uwagi na wymagania redakcyjne poniżej przedstawia się kompetencje Prezydenta RP, a następnie, zwraca się uwagę na szczególnie ważną rolę Rady Ministrów w obszarze bezpieczeństwa.

2. Kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Uprawnienia Prezydenta RP w zakresie bezpieczeństwa i obronności państwa wynikają wprost z postanowień Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. Przepis art. 126 ust. 2 Konstytucji RP stanowi, że Prezydent Rzeczypospolitej czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji, stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium. Rozwinięcie owej przytoczonej ogólnej normy konstytucyjnej zostało dokonane w ustawie z 21 listopada 1967 r. *o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej*. Zgodnie z zapisem art. 4a, ust. 1 ustawy, Prezydent:

- zatwierdza, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, strategię bezpieczeństwa narodowego,
- wydaje, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, w drodze postanowienia, Polityczno-Strategiczną Dyrektywę Obronną Rzeczypospolitej Polskiej oraz inne dokumenty wykonawcze do strategii bezpieczeństwa narodowego,
- postanawia, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, o wprowadzeniu albo zmianie określonego stanu gotowości obronnej państwa,
- zatwierdza, na wniosek Rady Ministrów, plany krajowych ćwiczeń systemu obronnego i kieruje ich przebiegiem,
- może również zwracać się do wszystkich organów władzy publicznej, administracji rządowej i samorządowej, przedsiębiorców, kierowników innych jednostek organizacyjnych oraz organizacji społecznych o informacje mające znaczenie dla bezpieczeństwa i obronności państwa.

Poza wyszczególnionymi zadaniami, Prezydent inicjuje i patronuje przedsięwzięciom ukierunkowanym na kształtowanie postaw patriotycznych i obronnych w społeczeństwie.

Zatwierdzane i wydawane przez Prezydenta wyszczególnione dokumenty stanowią podstawę do realizacji przedsięwzięć oraz planowania zamierzeń w sferze polityki bezpieczeństwa narodowego, jak również w sferze podejmowania czynności mających na celu doskonalenie systemu obronnego państwa. Ogólne kompetencje w obszarze stania na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium zobowiązują Prezydenta do analizowania i oceny ewentualnych zagrożeń oraz uruchamiania prawnie dopuszczalnych działań w celu przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Kolejne ważne zadanie dla prezydenta zostało określone na podstawie przepisu art. 133 Konstytucji RP, który stanowi, że Prezydent jest reprezentantem państwa w stosunkach zewnętrznych. Jest on także najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Należy zauważyć, że w czasie pokoju Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej.

W zależności od charakteru i stopnia zagrożenia zewnętrznego państwa, Prezydent może zarządzić, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, powszechną lub częściową mobilizację i użycie Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej [5, art. 136].

Kolejny, istotny przywilej zawiera art. 234 Konstytucji stanowiący, że: „Jeżeli w czasie stanu wojennego Sejm nie może zebrać się na posiedzenie, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów wydaje rozporządzenia z mocą ustawy w zakresie i w granicach określonych w art. 228 ust. 3–5. Rozporządzenia te podlegają zatwierdzeniu przez Sejm na najbliższym posiedzeniu. Ta norma konstytucyjna daje szczególne uprawnienia Prezydentowi do dysponowania, w określonej sytuacji zaistniałej w państwie i w ściśle określonym czasie, uprawnieniami przynależnymi zarówno władzy ustawodawczej, jak i wykonawczej. Należy podkreślić, iż tylko Prezydentowi zostały przypisane takie kompetencje, co potwierdza jego kluczową rolę w systemie bezpieczeństwa narodowego. Ponadto, na podstawie postanowień Konstytucji Prezydent RP, w dziedzinie bezpieczeństwa państwa:

- w razie zewnętrznego zagrożenia państwa, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji – na wniosek Rady Ministrów – może wprowadzić stan wojenny na części, albo na całym terytorium państwa [5, art. 229];
- w razie zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego – na wniosek Rady Ministrów – może wprowadzić na czas oznaczony, nie dłuższy jednak niż 90 dni, stan wyjątkowy na części albo na całym terytorium państwa [5, art. 230 ust. 1].

Podkreślenia wymaga fakt, że na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z 21 czerwca 2002 r. *o stanie wyjątkowym*, w czasie jego trwania Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może postanowić o użyciu oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospo-

litej Polskiej do przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa, jeżeli dotychczas zastosowane siły i środki zostały wyczerpane.

Kompetencje Prezydenta RP w zakresie bezpieczeństwa i obronności państwa zostały również określone w przytaczanej już ustawie *o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej*. Dotyczą one głównie sprawowania zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi. Prezydent RP jako Zwierzchnik Sił Zbrojnych, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, określa główne kierunki rozwoju Sił Zbrojnych oraz ich przygotowań do obrony państwa [10, art. 5 pkt. 1], a także może uczestniczyć w odprawach kierowniczej kadry Ministerstwa Obrony Narodowej i Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej [10, art. 5 pkt. 2]. Ponadto, na wniosek Rady Ministrów lub Prezesa Rady Ministrów, decyduje o wysłaniu Sił Zbrojnych poza granice kraju. Odbywa się to w przypadku użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa w celu udziału w konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa albo państw sojusznicznych, misji pokojowej, czy też akcji zapobieżenia aktom terroryzmu lub ich skutkom.

Okres wojny i wynikająca z sytuacji specyfika kierowania państwem i jego obroną wymaga przyjęcia zasady jednoosobowego dowodzenia i ponoszenia jednoosobowej odpowiedzialności. Przytoczone wcześniej zapisy konstytucyjne dotyczące uprawnień Prezydenta w tym zakresie, tj. najwyższy zwierzchnik Sił Zbrojnych, zarządzanie powszechnej mobilizacji i użycie Sił Zbrojnych do obrony RP, mianowanie na czas wojny Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, wydawanie w okresie stanu wojennego rozporządzeń z mocą ustawy – predysponują Prezydenta do kierowania obroną państwa w okresie zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny. Jednakże w tym przypadku zostaje zachowany element współdziałania dwóch ośrodków władzy wykonawczej: „Jeżeli w czasie stanu wojennego wystąpi konieczność obrony państwa, obroną tą kieruje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej we współdziałaniu z Radą Ministrów. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w czasie stanu wojennego w szczególności:

- postanawia, na wniosek Rady Ministrów, o przejściu organów władzy publicznej na określone stanowiska kierowania,
- postanawia, na wniosek Rady Ministrów, o stanach gotowości bojowej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,
- określa, na wniosek Rady Ministrów, zadania Sił Zbrojnych w czasie stanu wojennego,

- może mianować, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych,
- zatwierdza, na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, plany operacyjnego użycia Sił Zbrojnych,
- uznaje, na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, określone obszary Rzeczypospolitej Polskiej za strefy bezpośrednich działań wojennych” [11, art. 10. ust. 1].

Biorąc pod uwagę wyszczególnione kompetencje, Konstytucja RP oraz ustawa *o powszechnym obowiązku Rzeczypospolitej Polskiej* ustanawia organy doradzające Prezydentowi, a mianowicie:

- Rada Bezpieczeństwa Narodowego – organ doradczy prezydenta RP w zakresie wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa,
- Rada Gabinetowa – zwołuje się ją w sprawach szczególnej wagi, a tworzy ją Rada Ministrów,
- Biuro Bezpieczeństwa Narodowego – zajmuje się monitorowaniem przedsięwzięć mających wpływ na stan bezpieczeństwa i obronności państwa.

3. Kompetencje Rady Ministrów

Drugim obok prezydenta podstawowym segmentem władzy wykonawczej odgrywającym istotną rolę w obszarze bezpieczeństwa państwa jest Rada Ministrów, która prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej [5, art. 146. ust. 1]. W zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach Rada Ministrów m.in. w szczególności zapewnia bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz porządek publiczny, bezpieczeństwo zewnętrzne państwa, sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi, zawiera umowy międzynarodowe wymagające ratyfikacji oraz zatwierdza i wypowiada inne umowy międzynarodowe, a także sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności kraju oraz określa corocznie liczbę obywateli powoływanych do czynnej służby wojskowej [5, art. 146. ust. 4. 7), 8), 9),10),11)].

Ponadto Rada Ministrów sprawuje kierownictwo nad administracją rządową, co sprawia, że jest jej podporządkowany dość rozległy i zhierarchizowany układ organizacyjny.

Na uwagę zasługuje fakt, iż w zakresie bezpieczeństwa państwa na szczególne uwzględnienie zasługuje funkcja administrowania państwem oraz

funkcja rządu, która polega na wytyczaniu kierunkowych zasad polityki państwa w dziedzinie wewnętrznej i zewnętrznej. W tym także podejmowaniu decyzji o znaczeniu strategicznym.

Do listy wyszczególnionych uprawnień do zadań Rady Ministrów w zakresie kierowania bezpieczeństwem należy m.in.:

- opracowywanie projektów strategii bezpieczeństwa narodowego,
- realizacja zadań zarządzania kryzysowego,
- przygotowanie systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym w tym obroną państwa i organów władzy publicznej do funkcjonowania na stanowiskach kierowania,
- utrzymanie stałej gotowości obronnej państwa,
- określenie obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa państwa,
- zapewnienie funkcjonowania systemu szkoleń obronnych.

Na zakończenie rozważań związanych z kompetencjami Rady Ministrów zwraca się uwagę na organ doradczy powoływany do rozpatrywania określonej sprawy lub grupy spraw, czyli organ pomocniczy Rady Ministrów – Stały Komitet Rady Ministrów. Do jego zadań należy m.in. rozpatrywanie i rekomendowanie stanowisk i projektów rozstrzygnięć w sferze bezpieczeństwa państwa. Wśród poszczególnych ministrów rola w zakresie obronności jako jedna z części bezpieczeństwa przypada ministrowi obrony narodowej [13, s. 226–227]. Z kolei do obowiązków ministrów należy wykonywanie zadań obronnych przez podległe ministerstwa, a także nadzorowane lub podległe jednostki organizacyjne oraz podmioty gospodarcze. A także poprzez departamenty, biura w zakresie bezpieczeństwa, zarządzania kryzysowego lub spraw obronnych, które to planują koordynują oraz nadzorują realizację zadań z zakresu bezpieczeństwa.

Wnioski

Progresizm zagrożeń stale się powiększa, a co za tym idzie, wymagania względem państwa w zakresie bezpieczeństwa stale rosną. Wobec niniejszego bardzo istotne jest, aby nadal utrzymywać na wysokim poziomie samą znajomość zagrożeń oraz umiejętności radzenia sobie z nimi. Równie istotne jest, aby nie poprzestawać w prowadzeniu działań profilaktyczno-zapobiegawczych, i ciągle rozwijać aparat bezpieczeństwa na wszystkich jego szczeblach [12, s. 431].

Analiza z przeprowadzonych badań w ramach pracy badawczej w zakresie kierowania bezpieczeństwem narodowym pozwoliła na wyciągnięcie następujących wniosków:

Prezydent dysponujący wyżej wymienionymi kompetencjami stanowi zasadnicze ogniwo systemu bezpieczeństwa państwa, tworzącego zintegrowaną strukturę, w skład której wchodzi siły i środki państwa, które zostały przewidziane do realizacji zadań w obszarze bezpieczeństwa. Nie mniej jednak, stwierdza się, że jedynie współpraca z innymi organami pozwoli wypracować odpowiednie decyzje i strategie w obszarze bezpieczeństwa państwa.

Z kolei pryncypialnym zadaniem Rady Ministrów jest prowadzenie polityki wewnętrznej oraz zewnętrznej Polski, które zostało nałożone przez Konstytucję RP. Warto w tym kontekście zauważyć, że w ramach prowadzenia zarówno polityki wewnętrznej jak i zewnętrznej, Rada Ministrów ma wpływ na bezpieczeństwo oraz politykę bezpieczeństwa w tak zwanym ujęciu całościowym.

Na podstawie ogólnej analizy przepisów prawa stwierdza się także, że:

- Przyjęte w Konstytucji RP rozwiązania ustrojowe w sposób bezpośredni określają główne rolę i kompetencje konkretnych organów państwa należące do sfery bezpieczeństwa i obronności.
- Przy konstruowaniu rozwiązań ustrojowych i przyjmowaniu systemu rządów w państwie należy dokonywać szczegółowych analiz a także ocen przyjmowanych rozwiązań w kontekście sprawnego funkcjonowania organizacji państwowej.
- Polityka bezpieczeństwa winna być skuteczna. Niemniej, by osiągnąć ten cel, należy kierować się obraną uprzednio strategią działania i traktować ją w ujęciu systemowym. Owe połączenie da możliwość sprawniejszego działania w ochronie życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska podczas wystąpienia zagrożeń bezpieczeństwa państwa.

Literatura

- [1] Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2013.
- [2] Gierszewski J., Bezpieczeństwo wewnętrzne. Zarys systemu. Zarządzanie bezpieczeństwem, Difin, Warszawa 2013.
- [3] <http://bbn.gov.pl>, [dostęp: 13.09.2017].

- [4] Kitler W., Bezpieczeństwo narodowe RP. Podstawowe kategorie. Uwarunkowania. System, AON, Warszawa 2011.
- [5] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.
- [6] Sienkiewicz P., Systemy kierowania, Wiedza Powszechna, Warszawa 1989.
- [7] Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego, AON, Warszawa 2008.
- [8] Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP, Warszawa 2014.
- [9] Ustawa z 21 czerwca 2002 r. *o stanie wyjątkowym* (DzU 2016 poz. 886).
- [10] Ustawa z 21 listopada 1967 r. *o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej* (DzU 2015 poz. 529).
- [11] Ustawa z 29 sierpnia 2002 r. *o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej* (DzU 2016 poz. 851).
- [12] Warmiński A., Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego w Polsce, Elipsa Dom Wydawniczy, Warszawa 2013.
- [13] Wiśniewski B., System Bezpieczeństwa Państwa konteksty teoretyczne i praktyczne, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Szczytno 2013.
- [14] Wojciszko M., Kompetencje naczelných organów państwa w obszarze obronności, *Zeszyty Naukowe Akademii Marynarki Wojennej* 2011, nr 4 (187).